

Belang van gezond gewicht

Een gezond gewicht is belangrijk voor een goede gezondheid, zowel op jonge als latere leeftijd. Wie al op jonge leeftijd overgewicht ontwikkelt, heeft een grote kans om dit op volwassen leeftijd nog steeds te hebben. Dit brengt veel gezondheidsrisico's met zich mee zoals een verhoogde kans op diabetes, hart- en vaatziekten, aandoeningen aan het bewegingsapparaat, psychische klachten etc. (VNG, 2009). Twaalfjarige kinderen met overgewicht hebben al een hogere bloeddruk en ongunstigere cholesterolverwaarden dan kinderen met een normaal gewicht (RIVM, 2012). Van de Nederlandse jeugd van 2 tot 21 jaar had in 2009 14% overgewicht, waarvan 2% obesitas (TNO, 2009). In Hellevoetsluis heeft in 2014 ongeveer 16,5% van de kinderen van 5 t/m 13 jaar overgewicht en obesitas (of 15% van de 4-12 jarigen in 2011, uit zelfrapportage). Dit percentage is vergelijkbaar met dat van Westvoorne en hoger dan dat van Brielle.

Hellevoetsluis JOGG-gemeente

In februari 2014 heeft het college van B&W van de gemeente Hellevoetsluis besloten om JOGG gemeente te worden. JOGG is een landelijk initiatief dat zich richt op jongeren (0-19 jaar), hun ouders en hun omgeving. Overgewicht is een maatschappelijk probleem, de overheid kan dit niet alleen oplossen. In een JOGG-aanpak bundelen private en publieke partijen de krachten om gezonde voeding en bewegen aantrekkelijk en gemakkelijk te maken. Alle lokale partijen uit onderwijs, zorg, bedrijfsleven, sport, recreatie, woningbouw, welzijn en de media werken samen om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. We spreken daarom van een 'community aanpak'. JOGG is geen project maar een meerjarige aanpak waarbij aandacht voor een gezonde jeugd in een gezonde omgeving in de loop van de tijd bij alle betrokken partijen een vaste plek krijgt in het beleid.

Ambitie

De ambitie van Hellevoetsluis is om te werken aan een gezonde jeugd die opgroeit in een gezonde omgeving met volop kansen voor voldoende bewegen en gezonde voeding. Uitgangspunt is dat de gezonde keuze de gemakkelijke en aantrekkelijke keuze is.

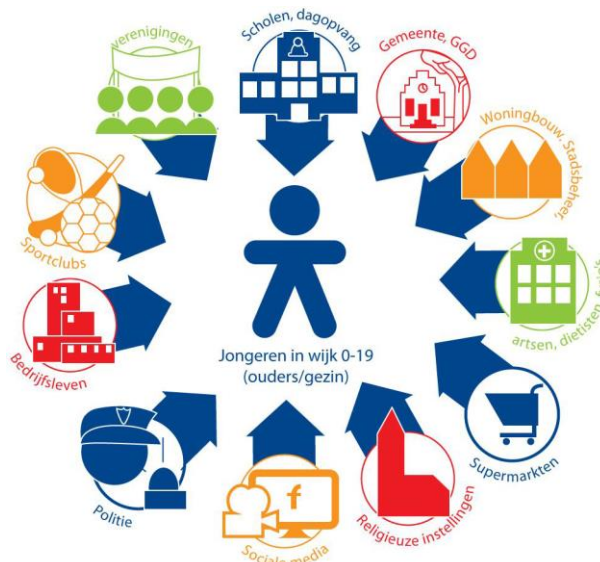
Daarnaast is het van belang om jongeren en hun directe omgeving bewust te maken van de gezondheidsrisico's van overgewicht. JOGG Hellevoetsluis richt zich op de doelgroep 0 - 19 jaar van de hele gemeente, met de focus op de 0 - 14 jarigen en hun ouders/verzorgers. De meest recente registratiegegevens van het Centrum Jeugd en Gezin wijzen uit dat in het schooljaar 2013-2014 16,5 % van de 5 t/m 13 jarige jeugd uit Hellevoetsluis overgewicht had. De ambitie is om dit percentage te stabiliseren dan wel binnen enkele jaren (2017) een daling te realiseren.

Wat is een JOGG-aanpak?

De JOGG aanpak is een zogenaamde 'community aanpak' waarbij alle partijen die rondom het kind staan, samen optrekken (zie figuur).

De aanpak werkt het beste als deze via vijf pijlers wordt ondersteund:

1. Draagvlak op bestuurlijk en politiek niveau. In het collegeprogramma is aandacht voor een gezonde leefomgeving en een gezonde leefstijl.

Burgemeester en wethouders zijn enthousiast, bekend met en betrokken bij de JOGG-beweging. Zij dragen elk vanuit hun eigen beleidsterrein bij aan de doelstellingen van JOGG.

2. De krachten bundelen van zowel publieke als private partners; zij denken mee, leveren communicatiekracht en/of dragen financieel bij.
3. Toepassen van inzichten uit de sociale marketing om de doelgroep op de juiste manier te benaderen en te verleiden om de gezonde keuze te maken.
4. Inzet van wetenschappelijke begeleiding en evaluatie: men maakt gebruik van effectieve programma's; men volgt de JOGG aanpak met zowel een proces- als een effectevaluatie en stuurt waar nodig tussentijds bij.
5. Optimaliseren van de keten preventie en zorg. In een JOGG-gemeente signaleren (zorg)professionals overgewicht in een vroeg stadium. De zorg is goed op elkaar afgestemd en kinderen die zorg of begeleiding nodig hebben komen direct op de juiste plek terecht.

Wat valt er onder JOGG-Hellevoetsluis?

Hieronder vindt u een overzicht van hetgeen wel en niet onder de JOGG-aanpak in Hellevoetsluis valt.

JOGG-Hellevoetsluis:

- Is vooral gericht op het bevorderen van gezond gewicht (preventie) en heeft daarmee een focus op een brede doelgroep. JOGG brengt vooral bestaande activiteiten samen en kijkt waar versterking nodig en mogelijk is. Daarnaast zal er aandacht zijn voor een goede verbinding vanuit preventie naar het zorg- en begeleidingsaanbod voor kinderen die al overgewicht (of obesitas) hebben.
- Zet een JOGG regisseur in met als rol van verbinder, versterker, aanjager en ondersteuner bij bestaande initiatieven en minder de rol van uitvoerder.
- Creëert samenwerkingsverbanden tussen publieke en private partijen.
- Biedt een platform voor deze partijen waar met elkaar kennis en ervaringen uitgewisseld kunnen worden.
- Is gebaseerd op politiek-bestuurlijk draagvlak bij de gemeente ten aanzien van het stimuleren van een gezonde omgeving en gezonde jeugd.
- Zorgt voor afstemming tussen de disciplines onderwijs, jeugd, gezondheid, sport, veiligheid en ruimtelijke ordening, binnen de gemeente.
- Creëert een norm (bijvoorbeeld 'water drinken is lekker en gezond') en rolt deze breed uit binnen de gemeente. De samenwerkingspartners dragen hier elk aan bij via hun eigen beleid en activiteiten.
- Maakt ontwikkelingen, trends en cijfers met betrekking tot overgewicht onder de jeugd in Hellevoetsluis inzichtelijk.
- Verbindt preventieactiviteiten met het zorgaanbod met als doel dat preventie, vroege signalering en behandeling en/of begeleiding van overgewicht gecoördineerd en in samenhang worden uitgevoerd.

Doelgroep en doelstellingen

JOGG-Hellevoetsluis richt zich breed op de 0-19 jarigen, met de focus op de doelgroep 0-14 jaar. Vanuit onderzoek is bekend dat 'vroeg inzetten' op preventie (al vanaf de zwangerschap en met name in de eerste levensjaren) het meest effectief is. Om de jeugd te kunnen bereiken wordt vooral ingezet op en samengewerkt met de belangrijkste intermediairs: de ouders/verzorgers en daarnaast alle professionals die direct met deze doelgroep werken en invloed hebben op hun gedrag en op de sociale en fysieke omgeving. Het Centrum Jeugd en Gezin (consultatiebureau en jeugdgezondheidszorg op de scholen) is vanaf de start als belangrijke partner betrokken. Om klein te starten wordt nu eerst verder draagvlak verkend bij enkele basisscholen en kinderopvanglocaties die al actief zijn met gezondheidsbeleid, om van daar uit de partijen in de directe omgeving ook mee te gaan nemen en op termijn verder uit te breiden naar de rest van Hellevoetsluis.

De hoofddoelstelling van JOGG-Hellevoetsluis luidt:

Het realiseren van een stabilisatie of een kleine afname van het overgewicht bij deze doelgroep in 2017.

Huidige situatie overgewicht en obesitas, gebaseerd op meet- en weeggegevens:

Kinderen 5 en 6 jaar (groep 2): 10%,

kinderen 9 en 10 jaar (groep 6): 21%

jongeren 12 en 13 jaar (klas VO1): 18%.

Gemiddeld genomen: 16,5%.

Bron: CJG, registratie van meet- en weeggegevens van kinderen uit groep 2, groep 6 en klas 1 VO, over het schooljaar 2013-2014.

Subdoelen

Het terugdringen van overgewicht en obesitas vraagt om een gefaseerde en langdurige aanpak. Om de hoofddoelstelling te realiseren dienen onderstaande subdoelen, in nader overleg met de partners, concreet te worden uitgewerkt.

Veranderingen in het kind en de ouders:

- Kennis, bewustzijn en attitude, vaardigheden
- Gedrag van het kind:
 - Meer water drinken in plaats van zoete dranken
 - Dagelijks ontbijten
 - Dagelijks bewegen (lopend/fietsend naar school, buiten spelen, lid sportvereniging)
 - Voldoen aan de fruit- en groentenorm

Veranderingen in de (sociale) omgeving van het kind:

Jeugdgezondheidszorg (0-19), basisscholen, kinderopvang, peuterspeelzalen, VO scholen en andere partners dragen bij aan een gezondere keuze voor kind en ouders, door in te zetten op gezond beleid.

Veranderingen in de fysieke omgeving van het kind:

- Aantrekkelijke en veilige speelplekken
- Goede voorzieningen voor fietsen en lopen naar school.

Procesdoelen

De procesdoelen hebben geen directe betrekking op de uiteindelijke uitkomstmaat bij de einddoelgroep, maar vormen een randvoorwaarde voor het slagen van JOGG-Hellevoetsluis:

- JOGG-Hellevoetsluis zet een regisseur in als coördinator en aanjager van initiatieven om bewegen en gezond eten te stimuleren, die na verloop van jaren min of meer overbodig is.
- JOGG-Hellevoetsluis zet het thema overgewicht (en obesitas) /gezonde voeding/bewegen op de agenda van belangrijke partners, zoals het onderwijs, gezondheidsorganisaties, kinderdagverblijven en bij ondernemers.
- JOGG-Hellevoetsluis stimuleert dat bovengenoemde partners zelf initiatieven nemen (activiteiten organiseren, beleid veranderen, voorlichten, etc.) om daarmee een bijdrage te leveren aan het terugdringen van overgewicht.
- JOGG-Hellevoetsluis creëert hiermee een netwerk en een platform voor partijen zodat men samen optrekt en van elkaar leert.

Instrumenten voor onderzoek

Omgevingsanalyse

JOGG-Hellevoetsluis is gestart met het in kaart brengen van de omgeving en de doelgroep. Hierin komt aan bod: de startsituatie in Hellevoetsluis (feiten en cijfers), relevante partijen voor JOGG (van speeltuin tot huisarts), reeds lopende/bestaande activiteiten die onder de JOGG paraplu geschaard kunnen worden, relevante vindplekken van de doelgroep. Om een weloverwogen keuze te kunnen maken welke interventies en activiteiten wel en niet vanuit JOGG-Hellevoetsluis geïnitieerd dan wel versterkt moeten worden, kan een nadere analyse van de doelgroep inzicht geven in de leefwereld van de 0-19 jarigen.

De hoofddoelstelling en subdoelstellingen worden op de volgende wijze geëvalueerd:

Monitoring van JOGG doelstellingen

Elke drie jaar doet de GGD Rotterdam-Rijnmond uitgebreid onderzoek onder de (ouders van de) 4-12 jarigen, waaronder ook bij een steekproef in Hellevoetsluis. In dit onderzoek zijn veel vragen over leefstijl opgenomen. De resultaten worden gebruikt om de subdoelen van JOGG te volgen (de gegevens uit 2011 en 2014 gelden dan als nulmeting). Voor de doelgroep 0-4 jaar zal nader bekeken worden welke informatie nu als nulmeting mist en alsnog in kaart gebracht dient te worden, om vervolgens gericht de inspanningen vanuit JOGG voor deze doelgroep te kunnen monitoren. De jaarlijkse cijfers van het CJG Rijnmond over de jeugd in Hellevoetsluis (met zo mogelijk ter vergelijking ook de cijfers van Brielle en Westvoorne), worden gebruikt om de hoofddoelstelling van JOGG te toetsen.

Registratie en monitoring van activiteiten

Activiteiten die onder de paraplu van JOGG worden uitgevoerd, worden geregistreerd in een overzicht. Dit overzicht komt digitaal beschikbaar voor alle samenwerkingspartners.

Fittesten

Naast de reguliere onderzoeken naar lengte en gewicht vanuit het CJG in groep 2 en groep 6, kunnen er vanuit JOGG ook fittesten op basisscholen worden georganiseerd. Tijdens een fittest wordt naast lengte en gewicht ook de conditie van de leerlingen gemeten (bijvoorbeeld tijdens de reguliere gymles). Het uitvoeren van fittesten biedt scholen de

mogelijkheid om tussen groep 2 en groep 6 een extra meetmoment in te lassen om vervolgens kinderen en ouders tijdig door te kunnen verwijzen. Daarnaast biedt dit veel aangrijpingspunten om structureel aandacht te besteden aan gezondheid op school en het gesprek met ouders hierover aan te gaan. Voor de uitvoering kan ondersteuning worden gezocht bij bijvoorbeeld een CIOS opleiding.

Lokale partners

De lokale projectgroep bestaat op dit moment uit gemeente Hellevoetsluis, Centrum Jeugd en Gezin en Sportteam PUSH. JOGG-Hellevoetsluis kent intussen al vele supporters en breidt zich steeds uit:

- Gemeente Hellevoetsluis
- Centrum Jeugd en Gezin Rijnmond / Hellevoetsluis (basis medische publieke zorg en rijksvaccinatieprogramma)
- Sportteam PUSH (combinatiefunctionarissen)
- Kinderkoepel (kinderopvang)
- PRIMO (schoolbestuur openbare basisscholen)
- VCO de Kring (schoolbestuur christelijke basisscholen)
- SKOR (schoolbestuur katholieke basisscholen)
- Helinium (voortgezet onderwijs)
- Penta College Jacob van Liesveldt (voortgezet onderwijs)
- Basisscholen (o.a. de Wateringe, het Schrijverke)
- SWS Jong (jongerenwerk)
- Stichting Peuterspeelzalen
- Voorzittersoverleg Sport (sport vertegenwoordiging)
- Sportfondsen Hellevoetsluis (exploitatie maatschappij gymzalen, sporthallen en zwembad)
- Wijkbeheer
- Stichting Maasdelta Groep (woningcorporatie)
- Plus Trommel (bedrijfsleven)
- Stichting Anders Spelen (speeltuin)
- Fysio&Fit Hellevoetsluis (zorg)
- Etc.

Voor het aansluiten van (andere) private partijen wordt een verdere verkenning uitgevoerd.

Startbijeenkomst JOGG-Hellevoetsluis

Op woensdag 29 oktober 2014 vindt de startbijeenkomst plaats van de JOGG-aanpak in Hellevoetsluis in bezoekerscentrum 'Droogdok Jan Blanken'. De bijeenkomst is bedoeld om geïnteresseerde partijen over JOGG te informeren en te enthousiasmeren om aan te sluiten bij de JOGG-beweging. Via een brainstorm maken we met de partijen een aanzet voor de verdere aanpak van JOGG-Hellevoetsluis. Ruim 35 organisaties hebben zich inmiddels aangemeld.

Concrete vervolgstappen

- Omgevingsanalyse afronden.
- Organiseren startbijeenkomst.
- Bedrijfsleven verder betrekken en verkennen van wederzijdse belangen.
- Uitwerken plan voor onderzoek en evaluatie.
- Verkennen van partners die zich sterk willen maken voor verbeteren van de ketensamenwerking gericht op kinderen die al overgewicht/obesitas hebben. Dit om een goede verbinding tussen preventie en zorg te realiseren.
- Opzetten organisatiestructuur voor JOGG, in samenspraak met belangrijkste partners.
- Uitwerken communicatie.